

finder jeg i Dag lige saa lidt som i forrige Møde, at denne Yttring med Nødvendighed fremkalder nogen Bemærkning fra min Side; thi det ærede Medlems Yttring var ene bygget paa hans egen Opfattelse af, hvad der maatte være Ret eller ikke Ret igennem den foreslaaede § 8, uden at han har tillagt eller kunnet tillægge Regjeringen den samme Opfattelse, saaledes at Regjeringen derved skulde have foreslaaet Noget, som den selv erkjendte for at være stridende mod Ret og Billighed. Herom kunde der jo aldeles ikke være Tale.

Scholer: Jeg har ikke nogenstunde hørt en Sag debateret, der i den Grad har bragt det ærede Medlem, der nys satte sig, i Garniff som denne. Han har saavel i forrige som i denne Samling udtalt sig meget stærkt i Anledning af samme. Men det har uregelmæssigt til en vis Grad opvakt min Forundring, at det ærede Medlem er kommet saa forfærdelig i Garniff ved denne Sag. Jeg gjorde nemlig ved 1ste Behandling opmærksom paa, at alle liberale Godseiere, alle Godseiere, der aldrig have tænkt paa at overtræde Fæstelovgivningen, ikke kunne berøres af dette Lovforslag, og til den Klasse har jeg tilladt mig at henregne det ærede Medlem. — Det ærede Medlem udtalte i sit Foredrag i Dag, at Lovgivningsmagten siden 1848 havde forsøgt paa at indføre Indskrænkninger paa Indskrænkninger i Godseiernes Raadighed over deres Fæstegods, og han brugte endog Udtrykket „at skalle og valte“ dermed. Men det ærede Medlem maa ikke derved glemme, at mange Godseiere netop have troet at kunne „skalle og valte“ med deres Fæstegods efter Behag. Paa Grund heraf har jeg fra første Færd af anset det foreliggende Lovforslag for at ville medføre et stort Gode. Jeg hilste dets Fremkomst i forrige Samling med stor Glæde, idet jeg da antog og endnu antager, at det indeholder den eneste Forbedring i Fæsteforholdene, der er mulig nu for Tiden. Jeg har nemlig udtalt i forrige Samling, som ogsaa tidligere i denne, at jeg ingen Tro har paa en saakaldt Fæsteafsløsningslov. Der var et æret Medlem, nemlig det 8de kongevalgte Medlem (Fischer), som ikke

i forrige Samling vilde gaa ind paa Lovforslaget, fordi det, som han sagde, ikke indeholdt nogen endelig Afgjørelse, ikke gjorde Skridtet helt ud, og han mente, at vi maatte, hvis vi vilde gjøre Noget, se at komme til en Fæsteafsløsningslov. Han forsøgte da ogsaa at skrive en saadan, men han maatte vistnok snart erkjende, at man ikke kunde afvile hele dette Forhold blot ved at skrive et Lovforslag paa en halv Snes Paragrafer. Saa længe Regjeringen i alt Fald ikke tager dette Spørgsmaal i sin Haand og selv kommer med et Forslag til en Fæsteafsløsningslov, og saa længe Forholdene derhos ere, som de nu ere, saa tror jeg, som sagt, ikke paa, at en saadan Lov vil udkomme, og jeg tror heller ikke paa, at den vilde være heldig i dette Diebliff. Men, naar saa er, saa er det ogsaa af Bigtighed, at Fæstelovgivningen nu bliver saa bestemt afgrænset, at den ikke kan omgaaes eller frækt overtrædes. Jeg tror derfor, at den ærede Minister fortjener stor Anerkjendelse, fordi han har bragt denne Sag frem, fordi han her har bragt et Lovforslag frem, som sætter Grændser for Overtrædelser af de bestaaende Love. Og jeg tror, at ligeledes den ærede Ordfører fortjener stor Anerkjendelse, fordi han har baaret denne Sag videre frem paa den Raade, som han har gjort. Dersom vi ikke nu skulde komme til virkelige bestemte Begrænsninger i Fæstespørgsmaalet, og dersom det som en Følge deraf skulde blive Sædvane blandt Godseierne — den ærede Ordfører sagde jo idag med Rette, at Menneffene ere ikke saa gode, som de burde være, hvad vi jo Alle i vor Barndom have lært af Balles Lærebog, og selvfølgelig kunne de Herrer Godseiere heller ikke være saa gode, som de burde være —, at de gennem Dingaelfer af Fæstelovgivningen paa mange forskjellige Maader tilegnede sig en større Ret over Fæstegodset end den, som de egentlig have, og at de navnlig, som den ærede Ordfører saa træffende eksempelvis har fremhævet, af en Gaard, der bestod af 12 Tdr. Hartkorn, kun lode en Hovedparcel paa 1 Td. Hartkorn tilbage, medens de selv tilegnede sig Retten over de 11 Tdr. Hartkorn til fri Brug, dersom der overhovedet, siger jeg, fra Godseiernes Side skulde blive vist en Fremgangsmaade,